

УДК [373.5.091.33:811.111]:004

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ І МЕДІАГРАМОТНОСТІ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ

Тетяна Коноваленко, Оксана Сахацька

*Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького***Анотація:**

У статті розкрито питання актуальності інтеграції інформаційної і медіаграмотності у навчання учнів середньої школи. Особливу увагу зосереджено на практичних аспектах упровадження інфомедійної грамотності у навчання англійської мови шляхом поєднання навчання мовних аспектів і видів мовленнєвої діяльності з опрацюванням автентичних англомовних медіаповідомлень, створення учнями власних медіапродуктів, здійснення інтегрованого філологічного і медіа-аналізу текстових повідомлень і візуальних рядів. Запропоновано різноманітні механізми інтеграції інфомедійної грамотності у навчання англійської мови, адаптовані з методичних матеріалів проекту «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність».

Resume:

Konovalenko Tetiana, Sakhatska Oksana. The ways of media literacy development in English classes in secondary school.

The article reveals the issues of relevance of integrating information and media literacy in teaching students of secondary school. It is proved that information and media literacy should become an integral part of education at any times and especially at war time when the information space becomes one more battle field and does harm to people consciousness, psychological and emotional well-being. Special attention is paid to the practical aspects of integrating info-media literacy in teaching English by means of joint teaching language aspects and speech activity with reading authentic English media-messages, designing media-products by students, integrated philological and media-analysis of text and visual messages. The authors suggest to develop in students, in addition to sufficient subject competences, a number of key social competences in info-media literacy: media literacy; critical thinking; social tolerance; emotional intelligence; digital security; visual literacy; information literacy; creativity based on the recommendations produced during the implementation of the project "Learn to Discern: Information and Media Literacy". There are specified techniques for the use in English classes in secondary schools jointly with information and media literacy done in such ways as: the development of critical thinking, analysis of media messages, analysis of text messages about media, creation of own media messages, analytical work with toxic content, identification of one's own stereotypes, critical analysis of visual sources and visual accompaniment of text messages, search and verification of information, drawing parallels between processes and phenomena in the subject and media and information processes.

Ключові слова:

інформаційна грамотність;
медіаграмотність;
інфомедійна грамотність;
інтеграція інфомедійної грамотності у навчання англійської мови.

Key words:

information literacy; media literacy; info-media literacy; integration of info-media literacy in teaching English language.

Постановка проблеми. Українське суспільство проходить через буремний період боротьби за незалежність і свободу. Початок війни в Україні у 2014 р. та повномасштабне вторгнення РФ в Україну у 2022 р. яскраво показали, що агресор вдається до військових дій не тільки на полі бою, але також здійснює постійні атаки в інформаційному просторі. На жаль, часто ці атаки є успішними і суспільство країни, яку втягнули в стан війни, починає розхитуватися зсередини, спричиняються конфлікти, що шкодить соціальній згуртованості.

Проблема інформаційної і медіаграмотності суспільства є складною і потребує комплексного вирішення. Причому вона має розв'язуватися не тільки шляхом навчання дорослого населення протистояти інформаційним психологічним спеціальним операціям, але й системним підходом у навчанні учнівської і студентської молоді комплексу вмінь інфомедійної грамотності.

Зважаючи на розмаїття технологій пропаганди, дезінформування та маніпулювання в інформаційному просторі, інформаційна і медіаосвіта має бути наскрізною і сприяти розвитку критичного мислення в молоді. Тобто це не має бути виключно опанування певної навчальної дисципліни з перевірки інформації та

спростування неправдивої інформації, але має працювати комплексний підхід інтеграції інформаційної і медіаграмотності у всі освітні компоненти. Елементарним прикладом може слугувати простеження причинно-наслідкових зв'язків на заняттях з будь-якої навчальної дисципліни.

Іншомовна підготовка учнів у закладах загальної середньої освіти також має високий потенціал для виховання медіаграмотної молоді з розвиненим критичним мисленням. Процес формування мовленнєвої, мовної, соціокультурної, соціолінгвістичної, дискурсивної і стратегічної компетентностей має здійснюватися невіддільно від набуття соціальних навичок грамотного поведіння в інформаційному просторі.

Упродовж останнього десятиліття в Україні з'явилася низка досліджень і практично орієнтованих розвідок, спрямованих на розвиток інформаційної та медіаграмотності в учнів, студентів, дорослого населення, а під час реалізації проекту «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність» його організаторами та освітянами-учасниками було розроблено численні науково-методичні матеріали, спрямовані на розвиток інфомедійної грамотності. У нашому дослідженні ми

використовуватимемо термін «інфомедійна грамотність» як тотожний терміну «інформаційна і меіаграмотність».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інфомедійна грамотність та її компоненти стали об'єктом багатьох досліджень, які розкривають її суть, шляхи формування у молоді та дорослого населення. При цьому різні вчені, освітяни й журналісти пропонують цілу низку можливостей інтегрувати її в освітній процес та ефективний інструментарій для практичного використання.

Так, S. Mo Jones-Jang, Tara Mortensen і Jingjing Liu, представники академічної спільноти США, пропонують використовувати медіаграмотність в якості підходу до зміни ситуації в суспільстві на краще, оскільки у «цифровій екосистемі, де фотографічних доказів недостатньо, щоб змінити думку прихильників, а фейкові історії ховаються в кожному куточку Інтернету, набуття цифрових навичок користувачів, необхідних для того, щоб відрізнити факти від брехні, набуває актуальності». Ми згодні з їхньою думкою, що ті, «хто володіє більшою медіаграмотністю, схильні споживати неправдиві або сумнівні історії більш критично, що пом'якшує вплив фейкових новин на суспільство» (Jones-Jang, Mortensen, & Jingjing, 2021, с. 371). У результаті проведеного дослідження автори схиляються до того, що для «виявлення фейкових новин вкрай важливо, щоб люди володіли навичками та вміннями підтримувати й оновлювати свій доступ до інформаційних систем, що швидко змінюються» (Jones-Jang, Mortensen, & Jingjing, 2021, с. 382), а комплексна основа медіа- та інформаційної грамотності в мінливому медіа-середовищі «повинна зменшити теоретичні розбіжності, пов'язати практичні застосування та посилити основні цілі навчання впродовж життя для різних типів грамотності», зокрема медіаграмотності, інформаційної грамотності, новинної грамотності, цифрової грамотності (Jones-Jang, Mortensen, & Jingjing, 2021, с. 383).

Про ключову роль медіаграмотності не тільки у вихованні свідомих громадян, але й у національній безпеці пише О. Рудь у своєму посібнику «Інформаційна гігієна та медіаосвіта: що нового в умовах воєнного часу»: «Інформаційна гігієна, інструменти медіаосвіти формують навичку критично опрацьовувати контент, виявляти приховані сенси та руйнувати фейки. Медіаграмотність дає змогу «відфільтровувати» корисну й перевірену інформацію в потоці численних повідомлень, новин, забезпечувати конструктивний дискурс тощо. Надважливо є розбудова медіаінформаційної компетентності громадян нині, в умовах воєнного стану. Новітня історія, щоденні події та їх відображення в медіа

переконують, що інформаційна війна – важливий складник великої війни, а медіаосвіта і медіаграмотність, які формують стійкість до дезінформації, – це питання національної безпеки країни» (Рудь, 2023, с. 6). Безграмотними у медійному аспекті людьми легко маніпулювати, в них можна безперешкодно дізнаватися інформацію, що не підлягає розголошенню, їм нескладно нав'язувати певну думку та робити її емоційно вибуховою і небезпечною для інших людей. Несвідома поведінка таких людей у соціальних мережах спричиняє масштабні конфліктні ситуації, що використовуються для масових маніпуляцій і розхитування національної безпеки.

Українські освітяни Ю. Філіп та Л. Борбель вивчали вплив медіа на учнів закладів загальної середньої освіти та рівень їхньої медіаграмотності і дійшли висновку про необхідність посилення уваги до цього аспекту в Україні. Вони зазначають, що «медіаграмотність є однією з ключових компетентностей, які необхідно формувати та розвивати в учнів під час навчально-виховного процесу для гармонійного розвитку особистості дитини і виховання гідної, адаптованої у суспільстві людини з критичним мисленням, свідомого громадянина своєї держави» (Філіп, & Борбель, 2021, с. 24–25). Їхня розвідка допомагає вчителям української мови і літератури зрозуміти, які потрібно використовувати завдання на уроках. Зокрема, це завдання, які потребують розуміння інформації, критичного ставлення до неї, навичок пошукової роботи, доказів достовірності, аргументів, посилань на офіційний сайт чи видання. При чому ці типи вправ можуть бути інтегрованими у більшість шкільних навчальних предметів.

Істотним є те, що неможливо виробити постійно дієву модель медіаосвіти, оскільки технології в інформаційній війні постійно змінюються і роблять процес перевірки інформації усе складнішим. Наприклад, використовуваний російською пропагандою принцип «гнила риба» ґрунтується на використанні 60 % правдивої інформації і «домішуванні» до неї 40 % маніпулятивного контенту. Про ці тенденції говорять у своїй праці «Медіаосвіта в школі та на уроці: Основи і приклади» Г. Тулодзєцький, Б. Герціг, С. Графе: «З розвитком медіа вимоги до компетенцій у дітей, підлітків та дорослих значно змінилися: навчання з медіа та через медіа має суттєве значення. Розуміння «мови» медіа та власної здатності виражати себе в цій «мові знаків» розширюють дотеперішні елементарні навички читання, письма та арифметики. Крім того, для участі у професійному, культурному та суспільному житті набуває все більшого значення

розуміння та критична оцінка цифрової природи медіапропозицій, впливу мас-медіа та умов їхнього виробництва і розповсюдження. Це має відкрити можливості для корисного використання медіа, максимального уникнення загроз та для власного впливу на медіаландшафт. Освітні заходи виявляються необхідними та важливими для того, щоб впоратися з відповідними вимогами – не в останню чергу з огляду на широке забезпечення дітей та молоді медіапристроями та активне використання медіа серед дітей та молоді» (Тулодзєцький, Герціг, & Графе, 2020, с. 19). Таким чином автори вказують на цифровізацію і посилення обох процесів: засмічення інформаційного простору неправдивим і маніпулятивним контентом та вдосконалення технологій для виявлення і спростування такого контенту. Отже, опанування стратегією навчання свідомого споживання інформації і використання технологій її перевірки є важливими завданнями освітан.

Формулювання цілей статті. Метою статті є висвітлення основних механізмів інтеграції медіаграмотності у зміст освітнього компонента «Англійська мова» в основній школі.

Завданнями, які сприятимуть досягненню нашої мети є:

- Вивчення наявного досвіду розвитку медіаграмотності учнів на уроках англійської мови;
- Моделювання шляхів формування вмінь, які складають медіаграмотність, для використання на уроках англійської мови;
- Формулювання методичних рекомендацій щодо застосування запропонованої моделі інтеграції медіаграмотності у навчання англійської мови в основній школі.

Виклад основного матеріалу дослідження. До питань виховання медіаграмотної молоді українська освіта звернулася порівняно нещодавно – близько 10 років тому. Суттєво активізувався цей процес з початком реалізації проєкту «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність», який реалізувався Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX) за підтримки Посольства США в Україні та Міністерства закордонних справ і міжнародного розвитку Великої Британії у партнерстві з Міністерством освіти і науки України, Міністерством культури та інформаційної політики України та Академією української преси. Метою проєкту є розвиток та зміцнення навичок критичного мислення та інформаційної гігієни задля посилення стійкості до дезінформації, маніпуляцій та пропаганди. Проєкт реалізувався у кілька хвиль. Під час першої хвилі до проєкту переважно долучилися вчителі історії, української мови, літератури та

мистецтва закладів загальної середньої освіти, які пройшли тренінгові програми. У другу хвилю до проєкту були залучені освітяни із закладів вищої освіти України, які готують майбутніх учителів. При цьому, фокус проєкту було спрямовано на інтеграцію інфомедійної грамотності у навчальні предмети.

Хоча вчителі іноземних мов і не були залученими до проєкту, зазначимо, що навчальна дисципліна «Іноземна мова» має високий потенціал щодо розвитку вмінь інформаційної і медіаграмотності в учнів закладів загальної середньої освіти.

При цьому принципи упровадження інфомедійної грамотності, запропоновані у проєкті, практично можуть застосовуватися вчителям іноземних мов, що ми й продемонструємо на прикладі дисципліни «Англійська мова» в основній школі.

Які ж компетентності важливо і можливо розвинути в учнів на уроках англійської мови? Це безпосередня медіаграмотність з розумінням принципів роботи засобів масової інформації, журналістських стандартів, типів і цілей медіаповідомлень; критичне мислення із вмінням ставити питання, інтерпретувати й оцінювати події та їхні передумови; соціальна толерантність з умінням етично спілкуватись, уникати мови ненависті, дискримінації, стереотипів і упереджень та запобігати їхнім проявам; емоційний інтелект і вміння перевіряти інформацію, запобігати впливам маніпулятивного контенту і технологій на зразок пропаганди, ботів, тролів; цифрова безпека з дотриманням приватності в інформаційному просторі, вмінням запобігати деструктивній комунікації й онлайн-шахрайству; візуальна грамотність з умінням аналізувати й перевіряти візуальний контент; інформаційна грамотність з умінням ефективно знаходити необхідну інформацію та систематизувати її, працювати з джерелами, знаходити першоджерела, дотримуватися авторського права; творчість з умінням ефективно використовувати різноманітні онлайн-інструменти та медіа для суспільного добробуту (*Інтеграція інфомедійної грамотності у навчальний процес*, с. 2019–2020).

Розглянемо шляхи формування згаданих вище компетентностей на конкретних прикладах застосування у 9 класі закладу загальної середньої освіти в межах навчання англійської мови.

Основи критичного мислення можливо розвивати в учнів під час кожного заняття. Обговорення певних подій у країні та світі з висловленням власної думки і її аргументації на початку уроку не тільки стане чудовою мовленнєвою розминкою, але й сприятиме

розвитку вмінь критичного і системного мислення, вмінь встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, сприятиме вихованню свідомих громадян з активною життєвою позицією.

Для кращого розуміння учнями поширених явищ провокативності і маніпулятивності в сучасному інформаційному просторі слугуватиме вправа «Speaking corners». Вона може проводитися в офлайн- та онлайн-форматах. У другому випадку із залученням інструментів для роботи в групах, наприклад «break-out rooms» Zoom-відеоконференції. Для її використання необхідно підготувати набір категоричних і суперечливих тверджень, які по чергово демонструвати на екрані. З кожним твердженням робота здійснюється за тим самим алгоритмом. Учні читають твердження, упродовж хвилини обмірковують своє ставлення до нього і переміщуються на локації, позначені табличками «Згоден/згодна», «Не згоден/згодна», «Вагаюсь». У цих групах, які утворились на зазначених локаціях, учні обговорюють твердження й готують низку аргументів для підтримки своєї позиції. Вчитель може долучитися до локації, на якій опинився один учень, й обговорити з ним його позицію. Після цього всі групи/учні презентують своє обґрунтування обраного варіанту. Якщо після цієї презентації хтось із учнів змінив свою думку, вони можуть переміститися, але при цьому пояснити, що вплинуло на зміну їхньої думки.

Аналіз медіаповідомлень є важливою частиною навчання інфомедійної грамотності, оскільки дозволяє побачити технології маніпулювання масовою свідомістю зсередини. Цей шлях інтеграції інфомедійної грамотності має широкий діапазон для застосування саме на уроках англійської мови, оскільки дозволяє детально аналізувати англійські автентичні джерела.

Така навчальна діяльність є особливо цінною для вдосконалення вмінь читання, опанування лексичного складу англійської мови і його лінгво-стилістичного потенціалу інтегровано з перевіркою достовірності інформації. Так, учні можуть працювати з новинним повідомленням шляхом знаходження інших версій цієї новини в різних джерелах і визначення першоджерела. Вони мають ідентифікувати факти і судження в кожному з повідомлень, порівняти лексико-стилістичні і семасіологічні засоби формулювання основних тез, визначити маніпулятивні елементи. Такий глибинний аналіз текстів дозволить учням зрозуміти механізми роботи якісних і неякісних медіа, усвідомити необхідність перевірки інформації та запобігання поширення маніпулятивного контенту.

У процесі цієї роботи учні мають набути лінгво-стилістичних знань щодо різних видів лексичних одиниць, стилістичних конотацій, ідіоматичних виразів, семасіологічних стилістичних засобів (гіперболи, літоти, метонімії, метафори, іронії), а також набути вмінь розрізняти такі функціональні типи повідомлень як новина, реклама, соціальна реклама, пропаганда, PR-повідомлення, думка/коментар. Важливо також опрацювати лінгвістичні маркери повідомлень, які репрезентують факти, маніпуляцію фактами, судження, пропаганду, упередження, клікбейт, цензуру, фейки, дезінформацію, приховану рекламу.

Продовженням роботи з медіаповідомленнями мають стати аналітична робота з текстами про медіа, що поглибить розуміння принципів роботи засобів масової інформації, навчить ставити запитання, робити припущення й перевіряти їх, обґрунтовувати власну позицію, розвине системне і критичне мислення. Після цього учні можуть почати створювати власні медіаповідомлення за конкретними цільовими установками.

Для унаочнення потенційної шкоди від безвідповідального і неусвідомленого споживання інформації необхідно організувати роботу учнів з токсичним контентом. Крім аналітичної роботи, спрямованої на виявлення пропаганди, корисно продемонструвати зловмисні дії ботів і тролів в інформаційному просторі. При цьому, треба показати на прикладі конкретних англійських медіа використання ними впливу на емоційну сферу споживачів інформації. Колесо емоцій Платчика візуалізує діапазон емоцій, які вмикаються під час сприйняття маніпулятивного контенту. Для розвитку емоційного інтелекту учнів рекомендуємо організувати аналітичну роботу з медіаповідомленнями, які містять мову ворожнечі, мають маніпулятивні заголовки, невідповідність між текстовою і візуальною інформацією, статистичними даними тощо.

Упродовж цього шляху інтеграції інфомедійної грамотності у навчання англійської мови важливо також створити умови для ідентифікації учнями їхніх власних стереотипів. Це можливо показати через пояснення терміну «стереотип», через конкретні приклади використання стереотипів і дискримінації у журналістських матеріалах, їхнього критичного спростування і вироблення алгоритму протидії стереотипам.

Для розвитку усного і писемного мовлення у поєднанні з розвитком інфомедійної грамотності можливо організувати роботу учнів із візуальними джерелами та візуалізацією

текстових повідомлень. Під час такої роботи відбувається також розвиток цифрової грамотності, завдяки якій учні вчать аналізувати образи та символи візуального тексту, працювати з фотографіями, карикатурами, плакатами, інфографікою, короткими відео і фільмами, а також використовувати цифрові інструменти з'ясування метаданих зображень, інформаційного шуму, цифрового сліду тощо.

На просунутому етапі на заняттях з англійської мови можливо організувати види активностей, інтегрованих з іншими предметами та спрямованих на проведення паралелей між процесами і явищами у них (історичними, географічними, економічними тощо) і медійними, інформаційними процесами.

У результаті комплексної інфомедійно спрямованої роботи учні мають набути навичок свідомого користування інформацією, її ефективного пошуку і перевірки, свідомого поширення та популяризації інфомедійної грамотності.

Висновки. У процесі реалізації освітньої діяльності у закладах загальної середньої освіти важливо розвинути в учнів, крім достатніх предметних компетентностей, ще й низку ключових соціальних компетентностей з інфомедійної грамотності: медіаграмотність (розуміння принципів роботи засобів масової інформації, журналістських стандартів, типів і цілей медіаповідомлень); критичне мислення (вміння ставити запитання, інтерпретувати й оцінювати події та їхні передумови); соціальна толерантність (уміння етично спілкуватись, уникати мови ненависті, дискримінації, стереотипів і упереджень, запобігання їхнім проявам); емоційний інтелект (вміння перевіряти інформацію, запобігати впливам маніпулятивного контенту, пропаганди, ботів, тролів); цифрова безпека (дотримання приватності в інформаційному просторі, вміння

запобігати деструктивній комунікації й онлайн-шахрайству); візуальна грамотність (уміння аналізувати й перевіряти візуальний контент); інформаційна грамотність (уміння ефективно знаходити необхідну інформацію та систематизувати її, працювати з джерелами, знаходити першоджерела, дотримуватися авторського права); творчість (уміння ефективно використовувати різноманітні онлайн-інструменти та медіа для суспільного добробуту).

Основні механізми інтеграції інфомедійної грамотності у закладах загальної середньої освіти – розвиток критичного мислення, аналіз медіаповідомлень, аналіз текстових повідомлень про медіа, створення власних медіаповідомлень, аналітична робота з токсичним контентом, ідентифікація власних стереотипів, критичний аналіз візуальних джерел та візуального супроводу текстових повідомлень, пошук і перевірка інформації, проведення паралелей між процесами і явищами у предметі і медійними, інформаційними процесами, запропоновані у методичних матеріалах проєкту «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність», є важливим орієнтиром для освітян щодо розвитку інфомедійної грамотності учнів основної школи на уроках англійської мови.

Для інтеграції медіаграмотності у навчання англійської мови в основній школі важливо поєднувати навчання мовних аспектів і видів мовленнєвої діяльності з опрацюванням автентичних англомовних медіаповідомлень, створення учнями власних медіапродуктів, здійснення інтегрованого філологічного і медіа-аналізу текстових повідомлень і візуальних рядів.

Перспективою подальших досліджень вважаємо вивчення рівня розвиненості інфомедійної грамотності учнів основної школи і підготовку практичних рекомендацій та методичних розробок щодо інтегрованого навчання англійської мови, інформаційної і медіаграмотності для кожного класу.

Список використаних джерел

- Інтеграція інфомедійної грамотності у навчальний процес.* Навчально-методичні матеріали проєкту Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність. (2019–2020). Київ: IREX в Україні.
- Рудь, О.В. (2023). *Інформаційна гігієна та медіаосвіта: що нового в умовах воєнного часу.* Навчально-методичний посібник. (Ред. Волошенюк О.В., Іванова В.Ф., Свтушенко Р.І.). Київ: Академія української преси, Центр вільної преси. 44 с.
- Тулодзєцький, Г., Герціг, Б., & Графе, С. (2020). *Медіаосвіта в школі та на уроці: Основи і приклади.* (Заг. ред. В.Ф. Іванова). Київ: Академія української преси, Центр вільної преси. 405 с.
- Філіп, Ю., & Борбель, А. (2021). *Розвиток та формування медіакомпетентності учнів із метою самоактуалізації особистості в умовах глобального медіапростору.* *Інфомедійна грамотність – невід'ємна складова*

References

- Jones-Jang, S. Mo, Mortensen, T., Jingjing, L.A. (2021). Does Media Literacy Help Identification of Fake News? Information Literacy Helps, but Other Literacies Don't. *Behavioral Scientist*, Vol. 65 (2), 371–388. DOI: 10.1177/0002764219869406 [in English]
- Integratsia infomediinoi gramotnosti u navchalnyi protsess (Intergation of information and media literacy in the study process). Teaching-methodological materials of the project "Learn to Discern: Information and Media Literacy". (2019-2020). *IREX in Ukraine*. [in Ukrainian]
- Rud, O.V. (2023). *Informatsiina gigiena ta mediaosvita: shcho novogo v umovah voiennoho chasu* (Information hygiene and mediaeducation: what is new in the conditions of the war time. *Academy of Ukrainian Press, Centre for Free Press*. 44 p. [in Ukrainian]
- Tulodzetskyi, G., Hertsig, B., Graphe, S. (2020). *Mediaosvita v shkoli ta na urotsi: Osnovy i pryklady* (Mediaeducation

навчального процесу закладу вищої освіти: збірник статей. (Гол. ред. В.Ф. Іванов). Київ: Академія української преси, IREX, Центр Вільної преси. 400 с.
Jones-Jang S. Mo, Mortensen Tara, Jingjing Liu American (2021) Does Media Literacy Help Identification of Fake News? Information Literacy Helps, but Other Literacies Don't Behavioral Scientist, Vol. 65 (2), 371–388. DOI: 10.1177/0002764219869406

Відомості про авторів:

Коноваленко Тетяна Василівна
konovalenko_tetiana@msspu.edu.ua
Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького
Наукове Містечко, вулиця, 59, Запоріжжя,
Запорізька обл., 69000, Україна

Сахатська Оксана Олександрівна
oksanasakhatskaya@gmail.com
Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького
Наукове Містечко, вулиця, 59, Запоріжжя,
Запорізька обл., 69000, Україна

doi: 10.33842/22195203-2024-2-33-185-190

*Матеріал надійшов до редакції 12. 09. 2024 р.
Прийнято до друку 30. 09. 2024 р.*

in school and in class: Foundations and examples). Academy of Ukrainian Press, Centre for Free Press. 405 p. [in Ukrainian]
Filip, Yu., Borbel, A. (2021). Rozvytok ta formuvannia mediakompetentnosti uchniv z metoiu samoaktualizatsii osobystosti v umovah globalnogo mediaprostoru (Development and formation of students' mediacompetence aimed at self-actualization of a personality in the conditions of global mediaspace). Infomediina gramotnist – nevidiemna skladova navchalnogo protsesu zakladu vyshchoi osvity (Information and media literacy – integral part of study process of a higher education institution). Academy of Ukrainian Press, Centre for Free Press. 400 p. [in Ukrainian]

Information about the authors:

Konovalenko Tetiana Vasylivna
konovalenko_tetiana@msspu.edu.ua
Bogdan Khmelnytsky Melitopol
State Pedagogical University
Scientific Town, Street 59, Zaporizhzhia,
Zaporizhzhia region, 69000, Ukraine

Sakhatska Oksana Oleksandrivna
oksanasakhatskaya@gmail.com
Bogdan Khmelnytsky Melitopol
State Pedagogical University
Scientific Town, Street 59, Zaporizhzhia,
Zaporizhzhia region, 69000, Ukraine

doi: 10.33842/22195203-2024-2-33-185-190

*Received at the editorial office 12. 09. 2024.
Accepted for publishing 30. 09. 2024.*